# IDEALUL

---

## — “The Ideal” 1935 —

*de Stanley G. Weinbaum*

Traducerea: Mihaela Crişan

*- Acesta este, spuse călugărul franciscan, Automaton-ul meu care, la timpul potrivit, va vorbi, va răspunde la orice întrebare am să-i pun şi îmi va destăinui lucruri încă necunoscute.*

*Zâmbea în timp ce mângâia afectuos craniul de fier, care se odihnea pe piedestal.*

*Tânărul se uita cu gura căscată, când la cap, când la călugăr.*

*- Dar este... fier! şopti el. Capul este făcut din fier, bunule părinte.*

*- Fier pe dinafară, inteligenţă pe dinăuntru, fiul meu, răspunse Roger Bacon. Va vorbi la timpul potrivit, în felul său, pentru că aşa l-am făcut. Un om inteligent poate transforma meşteşugul diavolului în lucrare dumnezeiască, păcălindu-l astfel pe Cel Rău.*

*- Sssst! Ne cheamă la vecernie!* ***Plena gratia, ave Virgo****.*

*Dar n-a vorbit. Multe ceasuri şi săptămâni în şir şi-a privit* ***doctor mirabilis*** *creaţia, însă buzele ei de fier tăceau, iar ochii, tot de fier, erau mereu întunecaţi, în celula monahală se auzea numai vocea marelui bărbat, fără să primească vreun răspuns la întrebările pe care le punea, până într-o bună zi, când supraveghindu-şi opera, compunea o scrisoare către Duns Scotus din îndepărtata Cologne...*

*- A sosit timpul! spuse creatura, zâmbind blajin.*

*Călugărul îşi ridică privirea.*

*- A sosit într-adevăr, timpul! reluă el, ca un ecou. Este timpul ca tu să vorbeşti şi să spui ceva mai important, altceva decât această constatare. Bineînţeles că este timpul, în afara lui nu există nimic. Fără timp...*

*- A fost timpul! mormăi chipul, întrucâtva sever, încă zâmbind la statuia Diavolului.*

*- Sigur că timpul a fost, spuse Călugărul. Timpul a fost, este şi va fi, pentru că timpul este acel mediu în care se petrec evenimentele. Materia există în spaţiu, dar întâmplările...*

*Chipul nu mai zâmbea.*

*- Timpul a trecut! strigă cu o voce adâncă, precum sunetul catedralei, care explodă apoi în mii de fărâme.*

- Iată, aceasta este autoritatea mea clasică în acest experiment, spuse bătrânul Haskel van Manderpootz, închizând

cartea. Povestea, istorisită aşa cum a fost, cu aureolă de mit medieval şi legendă, dovedeşte că Roger Bacon însuşi a încercat acest experiment şi... a dat greş.

Arătând cu un deget lung către mine, zise:

- Totuşi, să nu ai impresia, Dixon, că Fratele Bacon nu era un om mare. El era un om foarte mare, de fapt el a aprins torţa pe care, în numele său, a preluat-o Francis Bacon patru secole mai târziu şi pe care o reaprinde acum van Manderpootz.

Îl priveam în tăcere.

- Într-adevăr, reluă Profesorul, Roger Bacon ar fi putut fi numit un van Manderpootz al secolului al treisprezecelea, sau van Manderpootz ar putea fi un Roger Bacon al secolului douăzeci şi unu. Ale sale Opus Major, Opus Minor, Opus Tertium...

- Ce are a face toată povestea cu... acela? l-am întrerupt nerăbdător, arătând spre capul greoi din metal, care stătea într-un colţ al laboratorului.

- Nu mă întrerupe! se răsti van Manderpootz. Eu voi...

În acea clipă aproape că am căzut de pe scaun. Bucata de metal mormăi ceva în genul „A-a-gh-rasp!” Şi făcu un pas, unul singur, cu braţele ridicate, către fereastră.

- Ce naiba! am articulat, în timp ce obiectul se întoarse liniştit la locul său, lăsându-şi braţele în jos.

- Cred că a trecut vreo maşină pe alee, spuse van Manderpootz calm. Deci, cum îţi spuneam, Roger Bacon...

Nu-l mai ascultam. Când van Manderpootz este hotărît să termine o propoziţie, întreruperile sunt mai mult decât inutile. Ca fost student al său, ştiam asta. Aşa că le-am permis gândurilor mele să se ocupe de alte probleme personale, în special de Tips Alva, care era pentru mine problema cea mai presantă a momentului. Da, este vorba despre Tips Alva, micuţa dansatoare blondă care susţine programul „Yerba Mate” pentru compania aceea braziliană. Fetele din cor, dansatoarele, vedetele de televiziune sunt slăbiciunea mea; asta dovedeşte, poate, că în mine zace un suflet de artist. Poate...

Eu sunt Dixon Wells, descendent al Corporaţiei N.J. Wells de Inginerie Extraordinară. Se presupune că şi eu sunt inginer. Spun „se presupune”, pentru că în cei şapte ani de când mi-am terminat studiile, tatăl meu nu prea mi-a dat ocazia să o demonstrez. El are un foarte dezvoltat simţ al timpului, iar eu

am un talent, deloc de invidiat, de a fi mereu în întârziere, oricând şi oriunde. Ba chiar insinuează că proiectele pe care i le prezint sunt caracteristice perioadei iacobine târzii, dar nu este adevărat, de fapt sunt post-romanesciene.

Bătrânul N.J. are obiecţii şi în ceea ce priveşte preferinţele mele pentru doamnele scenei şi de la televiziune, şi mă ameninţă periodic că o să-mi taie banii de buzunar, deşi se presupune că aceştia reprezintă salariul meu. Nu-mi convine deloc să fiu dependent şi uneori regret nefericitul crah al pieţei din anul 2009, care mă curăţase de ultimul bănuţ, deşi mă ferise de însurătoarea cu Whimsy White, iar van Manderpootz a reuşit să-mi demonstreze, cu subjonctivizorul lui, că aceasta ar fi fost o catastrofă. Până la urmă, însă, s-a dovedit a fi un dezastru şi faptul că nu m-am însurat, cel puţin în ceea ce priveşte sentimentele mele. Mi-au trebuit luni întregi ca să o pot uita pe Joanna Caldwell şi ochii ei ca argintul. Încă o dată ajunsesem prea târziu.

Van Manderpootz este fostul meu profesor de fizică, şeful departamentului de fizică nouă de la N.Y.U. (Universitatea din New York) şi, de asemenea, un geniu, deşi puţin excentric. Judecaţi şi dumneavoastră:

- Aceasta este teza, zise el pe neaşteptate, întrerupându-mi gândurile.

- Aaa! Oh, bineînţeles. Dar ce legătură are cu robotul ăsta zâmbăreţ?

Se făcu stacojiu la faţă.

- Tocmai ţi-am spus! urlă el. Idiotule! Imbecilule! Visezi în timp ce vorbeşte van Manderpootz! Ieşi afară! Ieşi!

Am ieşit. Era, oricum, târziu, atât de târziu încât dimineaţa am dormit foarte mult şi apoi, când am ajuns la birou, a trebuit să suport din partea tatei o morală mult mai severă decât de obicei, în legătură cu punctualitatea.

* * *

Data următoare când l-am văzut, van Manderpootz uitase de supărare. Robotul încă stătea în colţul de lângă fereastră, iar eu n-am pierdut ocazia să întreb la ce folosea.

- E doar o jucărie pe care am construit-o împreună cu nişte studenţi, explică el. Are o reţea de celule fotoelectrice în spatele ochiului drept, construită în aşa fel, încât, atunci când un

anume model trece prin dreptul lor, ele activează mecanisrnul. Obiectul este cuplat la un circuit electric, dar în mod normal ar trebui să funcţioneze cu benzină.

- De ce?

- Ei bine, prototipul este programat să funcţioneze ca un automobil. Priveşte.

Luă un carton de pe birou şi decupă silueta unei maşini care semăna bine cu cele din vremea respectivă.

- Pentru că se foloseşte numai un singur ochi, continuă el, „obiectul” nu poate sesiza de la distanţă diferenţa dintre un vehicul în mărime naturală şi această imitaţie. Nu are simţul perspectivei în spaţiu.

El ţinu bucata de carton în dreptul ochiului mecanismului şi, ca urmare, acesta emise imediat strigătul „A-a-gh-rasp!”, făcând un pas înainte, cu braţele ridicate deasupra capului. Când van Manderpootz retrase cartonul, „dispozitivul” se întoarse calm la locul său.

- Ce naiba! am exclamat. Ce înseamnă asta?

- Face vreodată van Manderpootz ceva fără să aibă un motiv? Îl folosesc pentru demonstraţiile de la seminar.

- Ca să demonstrezi ce?

- Puterea raţiunii, spuse van Manderpootz solemn.

- Cum? Şi de ce funcţionează cu benzină şi nu cu curent electric?

- Prea multe întrebări, Dixon. Nu ai înţeles grandoarea conceptului lui van Manderpootz. Uite, această creatură, aşa imperfectă cum e ea, reprezintă un mecanism de pradă. Este modelul unui tigru stând la pândă în aşteptarea prăzii. Pentru acest monstru, oraşul este jungla, iar prada - maşina care nu bănuieşte nimic, în timp ce el o urmăreşte pe străzi, care îndeplinesc rolul urmelor. Înţelegi?

- Nu.

- Ei bine, imaginează-ţi acest automaton, aşa cum ar fi putut van Manderpootz să-l facă dacă ar fi vrut. Un uriaş se ascunde în umbra clădirilor; se furişează de-a lungul aleilor întunecate şi a străzilor pustii, propulsat de motorul său cu benzină care toarce liniştit. Apoi, un automobil îşi trece imaginea prin dreptul ecranului din spatele ochilor lui. Automa-tonul se aruncă, prinde prada cu braţele lui de oţel şi o introduce între fălcile sale. Gâtul de metal al victimei este strivit

de dinţii de oţel. Sângele victimei - adică benzina - se scurge încet în stomacul său, adică în rezervorul de benzină. Cu puteri reînnoite se avântă în semiîntuneric şi pleacă să caute altă pradă. Este o maşina devoratoare, un „tigru mecanic”.

Mă uitam la el prostit. Îmi trecea prin cap că mintea marelui van Manderpootz o luase razna.

- Ce na..., am îngăimat.

- Acesta, spuse el absent, este numai un concept. Pot întrebuinţa jucăria în mai multe feluri. Pot să demonstrez orice cu ea, orice doresc.

- Poţi?! Atunci, demonstrează ceva.

- Spune ce doreşti, Dixon.

Luat prin surprindere, am ezitat.

- Haide! spuse el nerăbdător. Uite-te aici, am să-ţi demonstrez că anarhia este cel mai bun guvern, sau că Raiul şi Iadul sunt acelaşi lucru, sau că...

- Demonstrează-mi asta! am zis repede, că Rai = Iad.

- Nimic mai uşor! Mai întâi trebuie să-mi dotez robotul cu inteligenţă. Îi adaug memorie mecanică, prin intermediul valvei Cushman, cu efect întârziat; după aceea îi adaug înţelegere matematică pentru oricare din maşinile de calcul, apoi îl dotez cu voce şi cu un vocabular exprimat prin impulsuri magnetice recepţionate de un fonograf. Ceea ce vreau să-ţi spun, de fapt, este următorul lucru: o dată ce ai reuşit să construieşti o maşinărie inteligentă, nu înseamnă oare că oricare alta, alcăuită în acelaşi fel, va avea calităţi identice? Că orice robot care are interiorul construit în acelaşi mod va avea exact aceleaşi caracteristici?

- Nu! am sărit eu. Oamenii nu pot construi două mecanisme identice. Între ele vor exista sigur mici diferenţe; unul va reacţiona mai repede decât altul, sau va prefera drept pradă maşinile Fox, în timp ce altul ar reacţiona mai rapid la apropierea automobilelor Carne. Cu alte cuvinte, ar avea... individualitate! am zis zâmbind triumfător.

- Exact ce voiam şi eu să spun, observă van Manderpootz. Eşti de acord, deci, că această individualitate este rezultatul imperfecţiunii muncii omului. Dacă metodele noastre de fabricaţie ar fi perfecte, toţi roboţii ar ieşi identici şi nu ar mai exista această individualitate. Este adevărat?

- Presupun că... da.

- Atunci, eu îţi voi răspunde că individualitatea noastră se datorează eşecului de a atinge perfecţiunea. Noi toţi - chiar şi van Manderpootz - suntem individualităţi pentru că nu suntem perfecţi. Dacă am fi fost perfecţi, atunci fiecare dintre noi ar fi aidoma celorlalţi. Adevărat?

- Oh, da!

- Dar Raiul este, prin definiţie, un loc unde totul este perfect. Ceea ce înseamnă că în Rai toţi sunt la fel, iar atunci înseamnă că toatăl lumea este plictisită de moarte! Nu există tortură mai mare decât plictiseala, Dixon, şi... Ei, mi-am demonstrat teoria?

Eram la pământ.

- Dar... despre anarhie? am îngăimat.

- Simplu. Foarte simplu pentru van Manderpootz. Uite, pentru o naţiune perfectă - adică una ale cărei individualităţi sunt toate la fel, lucru pe care l-am demonstrat ca reprezentând perfecţiunea, repet, pentru o naţiune perfectă, legile şi guvernul sunt absolut inutile. Dacă toată lumea reacţionează la stimuli în acelaşi mod, legile sunt de prisos, e clar. Dacă, să zicem, are loc un eveniment oarecare, care ar duce, inevitabil, la o declaraţie de război, în acest caz, fiecare membru al acestei naţiuni ar vota „pentru”, în aceeaşi clipă! Asta înseamnă că guvernul nu e necesar, în consecinţă guvernul ideal este anarhia, deoarece este cel mai potrivit pentru o naţiune perfectă. Făcu o pauză. Acum îţi voi demonstra că anarhia nu este forma ideală de guvernare...

- Nu te mai obosi! l-am rugat. Nu doresc să mă contrazic cu van Manderpootz! Dar acesta să fie oare scopul creării acestui robot aiurit? Doar ca bază pentru logică? Mecanismul răspunse cu scrâşnetul lui obişnuit, în timp ce se îndrepta spre o maşină care trecea pe sub fereastră.

- Nu este suficient? se răsti van Manderpootz, apoi, cu vocea mai liniştită, continuă: Am în minte un proiect măreţ, băiatul meu; van Manderpootz a rezolvat marea enigmă a Universului! Făcu o pauză, plin de sine. Ei, de ce nu spui nimic?

- Oh! am articulat, fără suflu Este, oh... minunat!

- Nu pentru van Manderpootz, spuse el cu modestie.

- Dar... ce este?

- Ei! se încruntă el. Uite, Dixon, am să-ţi spun. Nu vei înţelege, totuşi îţi spun. Tuşi. Pe la începutul secolului al XX-lea,

reluă el, Einstein a demonstrat că energia este ceva specific, distinct. Materia este, de asemenea, specifică, iar acum vine van Manderpootz şi adaugă faptul că spaţiul şi timpul sunt ceva eterogen. Mă privi scrutător.

- Energia şi materia sunt ceva distinct, am murmurat eu, iar timpul şi spaţiul sunt ceva eterogen! Ce moral din partea lor.

- Imbecilule! se răsti el. Pui !a îndoială cuvintele lui van Manderpootz? Ştii foarte bine că spun „particular” şi „eterogen” în sens fizic. Materia este compusă din *particule*, deci este „particulară”. Particulele materiei se numesc electroni, protoni şi neutroni: cele ale energiei, cuante. Eu acum adaug altele - particulele spaţiului, cărora le spun „spaţioni”, şi pe cele ale timpului, „chrononi”.

- Şi ce naiba sunt particulele spaţiului şi timpului?

- Exact ce ţi-am spus! se răsti van Manderpootz. Aşa cum particulele materiei sunt cele mai mici componente materiale pentru că nu sunt divizibile, tot aşa şi chrononul este cea mai mică particulă temporală, iar spaţionul cea mai mică particulă de spaţiu. Nici spaţiul, nici timpul nu sunt continue; fiecare dintre ele se compune dintr-o infinitate de asemenea mici fragmente.

- Cât durează un chronon? Cât de mare este un spaţion?

- Van Manderpootz a stabilit şi asta. Chrononul reprezintă perioada de timp necesară pentru ca o cuantă de energie să strămute un electron de pe o orbită electronică pe următoarea. Cu siguranţă că nu poate exista un interval de timp mai scurt, deoarece electronul este cea mai mică unitate de materie şi cuanta cea mai mică unitate de energie. Iar un spaţion are exact volumul unui proton. Şi, cum nu există o particulă mai mică, aceasta este cea mai mică unitate de măsură pentru spaţiu.

- Bine, dar fii atent aici, l-am contrazis. Spune-mi, atunci, ce există între aceste particule de spaţiu şi timp? Dacă timpul se deplasează, după cum spui, în salturi de câte un chronon, ce se află între aceste salturi?

- Ah! făcu marele van Manderpootz. Am ajuns la miezul problemei. Între particulele spaţiului şi timpului trebuie să fie neapărat ceva care nu este nici spaţiu, nici timp, nici materie, nici energie. Acum o sută de ani, Shapley l-a anticipat oarecum pe van Manderpootz, când a anunţat că ar fi descoperit cosmoplasma, matricea fundamentală în care sunt încrustate timpul,

spaţiul şi universul. Acum, van Manderpootz anunţă ultimul element, particula universală, punctul în care materia, energia, timpul şi spaţiul se întâlnesc, elementul din care sunt construiţi toţi electronii, protonii, neutronii, cuantele, spaţionii şi chrononii. Marea enigmă a universului a fost rezolvată prin ceea ce eu am numit cosmon.

Ochii lui albaştri mă sfredeleau.

- Magnific! am spus abia perceptibil, ştiind că el aştepta asemenea cuvinte. Dar la ce foioseşte?

- La ce foloseşte? strigă el. Oferă, sau va oferi, după ce voi pune la punct câteva detalii, mijlocul de a transforma energia în timp, sau spaţiul în materie, sau timpul în spaţiu, sau... Tăcu brusc. Şi abia după câteva secunde reluă: Prostule! Şi când te gândeşti că ai studiat sub îndrumarea lui van Manderpootz. Roşesc, roşesc efectiv.

Nimeni nu ar fi putut spune dacă roşise. Faţa lui era întotdeauna stacojie.

- Colosal! am spus grăbit. Ce minte sclipitoare!

Remarca l-a mai îmbunat.

- Şi asta nu e tot, continuă el. Van Manderpootz nu se opreşte până când nu atinge perfecţiunea. Acum voi anunţa descoperirea particulei elementare a gândului - *psychonul*!

Asta era deja prea mult. M-am uitat fix la el.

- Eu înţeleg că eşti nedumerit, zise van Manderpootz. Presupun că ştii, măcar din auzite, de existenţa gândului. Psychonul, particula elementară a gândului, constă dintr-un electron plus un proton, care, împreună, formează un neutron, încrustat într-un cosmon, având volumul unui spaţion, deplasându-se propulsat de o cuantă într-un interval de un chronon. Foarte clar, foarte simplu.

- Da, foarte! am îngânat eu. Până şi eu pot vedea că aceasta este egală cu un psychon.

El radia.

- Excelent! Excelent!

- Şi ce vei face cu psychonii? l-am întrebat.

- Ah, şopti el. Acum trecem peste miezul problemei şi ne întoarcem la Isaak, adăugă arătând cu degetul spre robot.

- Aici voi crea capul mecanic al lui Roger Bacon. În craniul acestei creaturi greoaie se va afla atâta inteligenţă, cât nici chiar van Manderpootz - de fapt, ar trebui să spun câtă numai

van Manderpootz poate concepe. Nu-mi rămâne decât să contruiesc idealizatorul.

- Idealizatorul?

- Desigur. Nu ţi-am demonstrat că şi gândurile sunt la fel de reale ca şi materia, energia, timpul sau spaţiul? Nu am demonstrat că una se poate transforma în alta cu ajutorul cosmonului? Idealizatorul meu este un mijloc de a transforma psychonii în cuante, la fel cum, de pildă, un tub Cookes sau un tub cu raze X transformă materia în electroni. Voi face gândurile tale vizibile! dar nu gândurile aşa cum sunt ele în creierul tău buimac, ci *în forma lor ideală*! Înţelegi? Psychonii minţii tale sunt la fel cu ai oricărei alte minţi, aşa cum şi electronii sunt toţi identici, fie ei din aur sau din fier. Da! Psychonii tăi - vocea lui tremura - sunt identici cu cei ai lui van Maderpootz! Se opri, cutremurat.

- Adevărat? am spus emoţionat.

- Adevărat. Mai puţini ca număr, desigur, dar identici. Aşadar, idealizatorul meu îţi va arăta gândurile eliberate de amprenta personalităţii tale. Le va arăta la... *modul ideal*!

Ei, şi uite aşa am întârziat încă o dat la birou.

* * *

O săptămână mai târziu încă mă mai gândeam la van Manderpootz. Tips era plecată în turneu pe undeva, iar eu nu îndrăzneam să ies în oraş cu altcineva, pentru că o mai făcusem o dată şi ea aflase. Aşa că, neavând nimic de făcut, m-am îndreptat, în cele din urmă, spre locuinţa profesorului. Nu l-am găsit acasă, dar l-am descoperit în laborator, în Casa Fizicii. Se agita în jurul mesei pe care stătuse cândva obiectul numit de el subjonctivizor, dar pe care acum se afla o adevărată harababură de ţevi şi sârme încurcate, iar peste toate acestea - o oglindă rotundă, plană, pe suprafaţa căreia fusese trasată o reţea de linii subţiri.

- Bună seara, am salutat eu.

- Bună seara, Dixon, mormăi el.

- Ce e aia? am întrebat pe un ton obraznic.

- Idealizatorul meu. Un model rudimentar, cam din topor, pentru a se potrivi cu craniul lui Isaak. Totuşi, îl termin, ca să-l pot încerca.

Îşi întoarse ochii albaştri, strălucitori, către mine.

- Ce noroc că eşti aici! Sosirea ta a salvat lumea de un risc teribil.

- Un risc?!

- Da. Este evident că expunerea prea îndelungată la acţiunea dispozitivului favorizează pierderea de psychoni şi, ca urmare, subiectul devine, mai mult sau mai puţin, un idiot. Eu eram gata să-mi asum acest risc, dar îmi dau seama că ar fi nedrept faţă de omenire şă pun în pericol mintea lui van Manderpootz! Însă acum, că eşti tu la îndemână, totul va fi foarte bine.

- Ba nu!

- Hai, hai! făcu el, încruntându-se. Pericolul este neglijabil. De fapt, mă îndoiesc că dispozitivul va putea să extragă fie şi numai un psychon din mintea ta. În orice caz, vei fi în totală siguranţă, cel puţin o jumătate de oră. Eu, care am o minte mult mai productivă, cu siguranţă că aş putea suporta încordarea aceasta la nesfârşit, dar responsabilitatea mea în faţa lumii este mult prea mare şi, deci, nu pot să risc, cel puţin nu până când n-am testat maşina pe altcineva. Ar trebui să fii mândru de onoarea pe care ţi-o fac.

- Ei bine, nu sunt! Dar protestul meu era slab şi, de fapt, în ciuda manierismului său nesuferit, ştiam că van Manderpootz ţinea la mine, fiind sigur că nu m-ar fi expus dacă primejdia ar fi fost reală. În final m-am trezit aşezat la masă, cu faţa spre oglinda înclinată.

- Lipeşte-ţi faţa de cilindru, zise van Manderpootz, indicându-mi un tub care semăna cu un burlan. Rostul acestuia este să te izoleze de priveliştea din jur, astfel încât tu să nu poţi vedea oglinda. Dă-i drumul, haide! Nu se deosebeşte de tubul unui telescop sau al unui microscop!

M-am supus.

- Şi acum? am întrebat.

- Ce vezi?

- Îmi văd faţa în oglindă.

- Bineînţeles. Acum încep să rotesc reflectorul.

Se auzi un zgomot slab şi oglinda porni să se învârtă silenţios, înfăţişând tulbure propria-mi imagine.

- Ascultă, continuă van Manderpootz. Iată ce vei face. Gândeşte-te la un substantiv comun. „Casă”, să zicem. Dacă te gândeşti la casă, vei vedea o casă, dar nu casa ta, ci casa

*ideală*, casa visurilor tale. Dacă te vei gândi la „cal”, vei vedea un cal cum numai în vis poţi avea. Înţelegi? Ai ales subiectul?

- Da.

Aveam numai douăzeci şi opt de ani; substantivul ales era - „fată”.

- Bun, spuse profesorul. Dau drumul la curent.

În spatele oglinzii apăru o radiaţie albăstruie. Propria-mi fizionomie încă mă privea fix din mijlocul suprafeţei rotative, dar ceva se contura, crescând treptat, dincolo de ea. Am clipit de câteva ori şi când mi-am concentrat din nou privirea, am văzut-o pe EA, era acolo.

Dumnezeule, nu ştiu cum s-o descriu. Nici nu mai ştiu dacă am văzut-o clar de prima dată. Părea că privesc într-o altă lume, unde îmi vedeam întrupate toate dorinţele, visurile, aspiraţiile şi idealurile mele. Era o senzaţie atât de acută, încât devenea dureroasă. Era o tortură rafinată sau o încântare agonizantă, ceva de nesuportat, dar, în aceiaşi timp, şi irezistibil.

Iar eu priveam. Trebuia să privesc. Era o familiaritate fantomatică în acele trăsături absurd de frumoase. Mai văzusem acest chip undeva, cândva, în vis? Nu! Mi-am dat brusc seama de unde venea impresia de familiaritate. Aceasta nu era o femeie reală, ci o sinteză. Nasul ei era minuscul, obraznic, ca al lui Whimsy White, în cele mai frumoase momente; buzele ei erau identice cu cele ale lui Tips Alva, iar ochii argintii şi părul mătăsos ca al Joannei Caldwel!!

Dar întregul, fizionomia din oglindă, de o frumuseţe imposibilă, incredibilă, neruşinată, nu o reprezenta în totalitate pe nici una dintre ele.

Îi vedeam numai faţa şi gâtul, iar tsăsăturile erau reci, liniştite şi lipsite de expresivitate, ca ale unei sculpturi. Ma întrebam dacă ar putea zâmbi şi, o dată ce gândul meu a fost formulat, ea a zâmbit. Dacă mai înainte fusese frumoasă, acum frumuseţea ei încă şi mai frapantă devenea... hm, insolentă, dacă nu chiar insultătoare. Am simţit cum mă cuprinde un val de mânie sălbatică la gândul că imaginea din faţa mea putea să debordeze de frumuseţe şi, totuşi, *să nu existe*! Asta însemna crearea de iluzii, înşelătorie, fraudă, o promisiune care nu avea să fie îndeplinită niciodată.

Mânia mi se stinse însă datorită profunzimii fascinaţiei.

Încercam să-mi imaginez cum arată toată şi, imediat, ea se dădu înapoi, cu graţie, până când am putut-o vedea în întregime. Probabil că în adâncul inimii sunt un puritan, pentru că ea nu era îmbrăcată cu un costum la modă - stil tunică cu pantaloni scurţi, ci cu unul în patru culori, care îi acoperea genunchii delicaţi. Silueta ei era suplă şi dreaptă precum o coloană de fum de ţigară care se ridică în aer; eram sigur că ar fi putut pluti asemenea unui văl de ceaţă la suprafaţa apei. La acest gând, ea se mişcă, făcând o plecăciune adâncă şi, în timp ce privea în sus, o roşeaţă uşoară îi acoperi curbura gâtului. Da, trebuie că în adâncul sufletului sunt un puritan, în ciuda prieteniei cu Tips Alva, cu Whimsy White şi cu celelalte, de fapt, idealul meu era modest.

Nu puteam crede că oglinda îmi reflecta, pur şi simplu, gândurile. Ea părea la fel de reală ca şi mine şi de ce n-aş presupune că şi era la fel de adevărată ca mine - nici mai mult, nici mai puţin, pentru că EA întruchipa gândurile meie. În această clipă mi-am dat seama că van Manderpootz mă zgâlţâia şi striga:

- Timpul tău a trecut. Trezeşte-te! Jumătatea de oră a trecut!

- O-o-o-o-h! am gemut.

- Cum te simţi? se răsti el.

- Cum să mă simt? Bine - fizic. M-am uitat în sus. Îngrijorarea strălucea în ochii lui albaştri. Care este rădăcina cubică din 4913? se repezi ei.

Fusesem întotdeauna rapid ia calcule.

- Este, uf, 17, i-am replicat trist. Ce dracu'...?

- Eşti în regulă şi mental, anunţă el. De ce ai stat acolo, ca un maimuţoi, vreme de o jumătate de ceas? Idealizatorul meu a funcţionat, aşa cum este normal, pentru orice creaţie a lui van Manderpootz, dar la ce te gândeai?

- M-am gândit..., m-am gândit la o fată, am mormăit eu.

El hohoti ironic.

- Ha! Bineînţeles, ca un idiot ce eşti! „Casă” sau „cal” nu erau destul de bune, tu trebuia să alegi ceva cu conotaţii emoţionale. Ei bine, trebuie să începi de acum să o uiţi, pentru că ea *nu există*!

Nu puteam să renunţa la speranţă atât de uşor.

- Dar n-ai putea... n-ai putea...?

Nici măcar nu ştiam ce vroiam să-l întreb.

- Van Manderpootz, zise răspicat, este matematician, nu vrăjitor. Îţi închipui că pot să materializez un ideal?!

Cum singurul meu răspuns a fost un geamăt, a continuat:

- Cred că acum pot să încerc şi eu dispozitivul. Am să aleg - să vedem - cuvântul „om”. Voi vedea cum arată un supraom, pentru că idealul lui van Manderpootz nu poate fi mai puţin decât atât.

Se aşeză la masă.

- Răsuceşte butonul ăla, îmi porunci. Acum!

Am făcut întocmai. Tuburile străluceau în lumina albastră. Eu, însă, priveam supărat, lipsit de interes; nimic nu mă mai atrăgea după imaginea aceea ideală.

- Uf! zise van Manderpootz pe neaşteptate. Porneşte-l odată! Nu văd decât propria mea imagine.

Am privit şi eu îndelung, apoi am izbucnit într-un hohot de râs. Oglinda se învârtea, capetele tuburilor străluceau, dispozitivul funcţiona.

Van Manderpootz îşi ridică faţa, puţin mai roşie ca de obicei. Eu râdeam, era un râs isteric.

- Cu toate acestea, nu exclud posibilitatea să existe şi un ideal uman, inferior celui imaginat de van Manderpootz. Eu nu văd o situaţie mai caraghioasă decât a ta.

Râsul mi-a murit. M-am întors acasă simţindu-mă mizerabil, am petrecut jumătate din noapte într-o contemplaţie morocănoasă, am fumat aproape două pachete de ţigări, iar ziua următoare nu m-am dus deloc la birou.

* * *

Tips Alva a revenit în oraş după un turneu de două săptămâni, dar eu nu m-am deranjat să mă duc s-o văd, i-am dat doar un telefon şi i-am spus că sunt bolnav. Cred că imaginea mea inspira credibilitate, deoarece pe faţa ei, văzută pe ecranul telefonului, am remarcat nu numai compătimire, ci şi o mare îngrijorare. Dar chiar şi aşa, nu puteam să-mi iau ochii de la buzele ei, pentru că, cu excepţia rujului, erau exact ca cele ale idealului meu. Dar ele nu erau de ajuns; pur şi simplu, nu erau de ajuns.

Bătrânul N.J. începu să-şi facă griji. Nu mai puteam să dorm dimineaţa până târziu. După ce am lipsit toată ziua aceea,

în continuare am început să mă dau jos din pat din ce în ce mai devreme, astfel încât, într-o dimineaţă, n-am întârziat decât vreo zece minute.

El mă chemă imediat.

- Uite ce e, Dixon, zise el. Ai fost la doctor în ultima vreme?

- Nu sunt bolnav, i-am spus fără să-l ascult.

- Atunci, pentru numele lui Dumnezeu, însoară-te cu fata! Nu-mi pasă în ce cor cântă, ia-o de nevastă şi revino-ţi în fire!

- Nu pot.

- Oh, ea e măritată, nu?

Nu aveam cum să-i spun că ea nu există. Nu puteam să-i spun că mă îndrăgostisem de o fantomă, de un vis, de un *ideal*. El mă credea şi aşa puţin nebun, astfel că am răspuns vag „Da" şi nu l-am contrazis când a spus:

- Ei, atunci o să-ţi treacă, ia-ţi o vacanţă, ia-ţi două vacanţe. Poţi să o faci, la cât de folositor eşti aici.

Nu am părăsit New York-ul; nu aveam energia necesară. M-am plimbat o vreme prin oraş, ocolindu-mi prietenii şi visând la frumuseţea imposibilă a fetei din oglindă. Însă dorinţa de a vedea încă o dată acea frumuseţe perfectă devenea din ce în ce mai greu de suportat. Cred că nimeni, în afară de mine, nu poate înţelege ce atracţie are o asemenea amintire: vedeţi dumneavoastră, fata aceea fusese idealul meu, concepţia mea despre perfecţiune Sunt multe femei frumoase în lume, te poţi îndrăgosti, dar oricât de perfectă ar fi frumuseţea lor şi oricât de mare ar fi dragostea ta, nici una nu se aseamănă cu idealul tău secret. Fata din oglindă era idealul meu şi, indiferent câte imperfecţiuni i-ar fi descoperit altcineva pentru mine nu avea nici una. Nici una, cu o singură excepţie, teribilă, anume aceea că nu era decât un ideal şi, deci, nu se putea obţine -dar acesta este defectul oricărei perfecţiuni.

După câteva zile am cedat. Bunul simt îmi spunea că nu are rost, că ar fi o prostie să privesc din nou o fantomă, o creaţie perfectă a dorinţei mele. Mă luptam cu această dorinţă, dar m-am luptat în zadar, pentru că într-o seară m-am surprins bătând la uşa lui van Manderpootz de la Clubul Universităţii. El nu era acolo, sperasem să nu fie; asta îmi oferea o scuză pentru a-l căuta în laborator, unde m-aş fi dus oricum.

L-am găsit scriind nişte notiţe la masa pe care stătea

idealizatorul.

- Bună, Dixon, zise el. Ţi-a trecut prin cap că universitatea ideală nu există? Normal că nu, pentru că ar trebui să fie frecventată de studenţi perfecţi, educaţi de cadre didactice perfecte, caz în care primii nu ar avea ce învăţa de la cei din urmă şi aceştia nu ar avea nimic de predat.

Ce mă interesa pe mine universitatea perfectă şi imposibilitatea existenţei ei?

- Profesore, am spus încordat, aş putea să folosesc obiectul... obiectul acela al dumitale încă o dată? Vreau să..., vreau să văd ceva.

Probabil că vocea mi-a trădat starea în care mă aflam, pentru că van Manderpootz mă privi mânios.

- Aşa! se răţoi el. Nu mi-ai respectat sfatul! Uit-o, îţi spun! Uit-o, pentru că *nu există*!

- Dar... nu pot! Numai o dată, profesore, o singură dată!

El ridică din umeri şi ochii lui metalici mă priviră ceva mai blând decât la început. Totuşi, pentru un motiv de neînţeles, ţinea la mine.

- Bine, Dixon, zise el, eşti major şi se presupune că ştii ce vrei. Eu, însă, îţi repet că această rugăminte este prostească şi van Manderpootz ştie totdeauna ce spune. Dacă doreşti să te ameţeşti cu opiumul unui vis imposibil, n-ai decât! Aceasta este ultima ta şansă, pentru că mâine, idealizatorul lui van Manderpootz merge în căpăţâna lui Isaak. Voi schimba oscilaţiile, astfel încât psychonii, în loc să devină cuante de lumină, vor deveni curent electric - curent care va pune în funcţiune aparatul vocal al lui Isaak, iar acesta va vorbi. Se opri, zâmbind pe sub mustaţă. Van Manderpootz va auzi vocea idealului. Bineînţeles că Isaak va utiliza numai psychonii pe care-i primeşte de la operator, dar, ca în cazul din oglindă, gândurile îşi vor pierde amprenta lor umană şi cuvintele vor fi cele ale unui ideal.

Îşi dădu seama că eu nu-l mai ascultam.

- Dă-i drumul, imbecilule! mormăi el.

I-am dat drumul. Splendoarea pe care doream atât de mult s-o revăd apăru încet, era incredibilă şi, cumva, pe undeva, chiar mai frumoasă decât data trecută. Acuma ştiu de ce; mult după aceea, van Manderpootz mi-a explicat că simplul fapt că văzusem un ideal îmi modificase aspiraţiile, le ridicase la un

nivel superior. Datorită fizionomiei ce se număra printre cunoştinţele mele, concepţia mea despre perfecţiune se schimbase. Astfel că priveam şi rămâneam uluit. Silueta din oglindă răspundea gâdurilor mele cu zâmbete şi mişcări. Când m-am gândit la iubire, ochii ei m-au privit cu atâta tandreţe, ca şi cum eu - eu, Dixon Wells - aş fi fost unul din acei bărbaţi care figurează în legendele de dragoste ale lumii - Aloise şi Abelard, Tristan şi Isolda, Ancassin şi Nicolette. A fost ca înţepătura vârfului unui pumnal când l-am simţit pe van Manderpootz zgâlţâindu-mă, când i-am auzit vocea morocănoasă zicând:

- Ieşi! Ieşi de-acolo! Timpul a trecut!

Am oftat şi mi-am cuprins faţa în mâini. Profesorul avusese dreptate, desigur; această repetare nebunească nu făcuse decât să intensifice o dorinţă care nu putea fi satisfăcută şi mărise încurcătura mea de zece ori. Apoi l-am auzit mormăind în spatele meu:

- Ciudat! De fapt, e fantastic. Oedip - Oedip, acela de pe copertele revistelor.

Eu priveam amărît împrejur. El stătea în picioare lângă mine şi se uita la oglinda care se învârtea în spatele tubului negru.

- Uh?! am răsuflat greoi.

- Fata aceea, zise. Foarte ciudat. Probabil că i-ai văzut trăsăturile pe copertele a sute de reviste, sau în nenumărate transmisii video. Complexul oedipian într-o formă extrem de ciudată.

- Dumneata o poţi vedea?

- Bineînţeles! Nu ţi-am spus de zeci de ori că psychonii sunt transmutaţi în cuante obişnuite de lumină, perfect vizibile. Dacă tu o poţi vedea, eu de ce n-aş putea?

- Dar ce vrei să spui cu pozele din reviste şi toate celelalte?

- Figura aceea, spuse rar profesorul. Este ceva idealizat, desigur, şi unele detalii sunt greşite. Ochii ei nu sunt de un albastru deschis sau argintiu, aşa cum îţi imaginezi tu, sunt verzi-verzi ca marea, de culoarea smaraldului.

- Ce naiba tot spui acolo? l-am întrebat răguşit.

- Vorbesc despre fata din oglindă, Dixon. Se întâmplă să fie o aproximare destul de bună a trăsăturilor lui Lisle d’Agrion, „Libelula”!

- Vrei să spui că este reală? Există? Trăieşte? Ea...

- Stai puţin, Dixon. Este reală, dar potrivit obiceiului tău, ai întârziat un pic. Cam cu douăzeci şi cinci de ani, aş zice. Cred că acum are vreo cincizeci de ani, cam cincizeci şi trei, cred. I-ai văzut probabil chipul în copilărie, Lisle d'Agrion, Libelula era peste tot tot!

Am înghiţit în sec. Lovitura mă doborîse.

- Vezi tu, continuă van Manderpootz, omul îşi elaborează anumite idealuri foarte devreme. Acesta este motivul pentru care tu te îndrăgosteşti mereu de fete care au una sau alta din caracteristicile ei: părul, gura, nasul, ochii. Foarte simplu dar în acelaşi timp destul de ciudat.

- Ciudat! m-am repezit eu înfuriat. Ciudat, zici dumneata! De fiecare dată când folosesc vreuna dintre maşinăriile dumitale, mă îndrăgostesc de câte un mit! O fată care a murit sau care s-a măritat, care nu există ori care acum e o femeie în vârstă! Ciudat, nu?! Al dracului de ciudat, nu-i aşa?

- Stai aşa, Dixon, spuse profesorul calm. Se întâmplă ca ea să aibă şi o fiică. Ba mai mult, Dixon, Denise seamănă cu mama ei. Şi încă ceva: ea vine săptămâna viitoare la New York să studieze Literele la Universitatea de aici. Vezi tu, ea scrie.

Asta era prea mult pentru mine ca să pot înţelege dintr-o dată.

- De... de unde ştii? am zis, zăpăcit.

A fost una din rarele ocazii când am văzut manierismul colosal al lui van Manderpootz cam şifonat. Se înroşi puţin şi spuse încet:

- Se mai întâmplă, Dixon; cu mulţi ani în urmă, la Amsterdam, Haskel van Manderpootz şi Lisle d'Agrion erau... buni prieteni, chiar mai mult decât atât aş spune, dar fiindcă erau două personalităţi atât de puternice, Libelula şi van Manderpootz nu s-au putut înţelege...

Se încruntă.

- Am fost aproape al doilea soţ al ei. A avut vreo şapte, cred; Denise este fiica celui de-al treilea.

- De ce, de ce vine aici?

- Pentru că, spuse el cu demnitate, aici este van Manderpootz. Eu încă mai sunt prietenul lui Lisle.

Se întoarse şi se aplecă peste dispozitivul complicat de pe masă.

- Dă-mi cheia aia, ordonă el. În seara asta îl demontez iar mâine încep să-l reconstruiesc în capul lui Isaak.

* * *

Dar, săptămâna următoare, când am dat buzna în laboratorul lui van Manderpootz, idealizatorul era încâ la locul lui. Profesorul mă întâmpină cu ceea ce voia să semene a zâmbet în barba lui stufoasă.

- Da, mai este încă aici, spuse el, arătând către dispozitiv.

- Am hotărît să construiesc unul nou-nouţ pentru Isaak şi, apoi, acesta mi-a oferit un prilej grozav de a mă amuza. Ba mai mult, pentru a-l parafraza pe Oscar Wilde, cine sunt eu să distrug munca unui geniu? Totuşi, acest mecanism este produs de marele van Manderpootz.

Mă tachina deliberat. Ştia că nu venisem să îmi vorbească despre Isaak, şi nici măcar despre incomparabilul van Manderpootz. Apoi zămbind îmbufnat se întoarse către un mic oficiu alăturat camerei în care se afla Isaak, cu a sa austeritate metalică.

- Denise! strigă el. Vino încoace!

Nu ştiu prea bine la ce mă aşteptam, dar ceea ce ştiu este că respiraţia mi s-a oprit când fata a intrat în încăpere. Nu era exact imaginea idealului meu, desigur, era, poate, o idee mai subţirică, iar ochii ei trebuie că semănau mai mult cu cei ai lui Lisle d'Agrion, pentru că erau cel mai curat smarald pe care-l văzusem vreodată. Erau nişte ochi incomod de direcţi, şi îmi puteam imagina de ce van Manderpootz şi Libelula se certau întruna; era uşor să-ţi închipui asta privind ochii fiicei.

Aparent Denise nu întruchipa modestia feminină şi perfecţiunea imaginate de mine. Era îmbrăcată cu un costum modern, care acoperea corpul ei cam tot atât cât un costum de baie dintr-o bucată pe la jumătatea secolului XX. Ea lăsa nu atât impresia de graţie şi fragilitate, cât mai ales de supleţe şi putere, avea un aer de independenţă, cinste dar şi - o spun încă o dată - de lipsă de pudoare.

- Ei bine! zise ea, cu răceală, după ce van Manderpootz făcu prezentările. Deci tu eşti vlăstarul Corporaţiei N.J. Wells. Escapadele tale înviorează, din când în când, suplimentul de duminică al ziarelor pariziene. Nu eşti tu acela care a riscat un milion de dolari pe piaţă ca să o impresioneze pe Whimsy

White...

M-am înroşit.

- A fost o exagerare, am spus grăbit, şi, oricum erau pierduţi înainte ca noi... hm... înainte ca eu...

- Nu înainte de a te face de râs, presupun, încheie ea ironic.

Cam aşa era ea. Dacă nu ar fi fost atât de infernal de frumoasă şi dacă n-ar fi semănat atât de mult cu imaginea din oglindă, aş fi sărit în picioare, aş fi spus „încântat de cunoştinţă” şi n-aş mai fi dat ochii cu ea niciodată. Dar nu puteam să mă supăr, acum, când îi vedeam părul negru, buzele perfecte, nasul obraznic la fel ca al fiinţei care, pentru mine, reprezenta idealul.

Aşa că am revăzut-o, şi încă de câteva ori. De fapt, cred că i-am ocupat aproape tot timpul care îi rămânea între cursurile de literatură pe care le frecventa şi, încetul cu încetul, am început să constat că, pe lângă aspectul fizic, şi din alte puncte de vedere se asemăna destul de mult cu idealul meu. Sub „obrăznicia” ei se ascundea onestitate, francheţe şi, în ciuda aparenţelor, gingăşie, aşa că, trecând peste intenţia iniţială, m-am îndrăgostit fulgerător. Ba mai mult simţeam că începuse şi ea să răspundă sentimentelor mele.

Cam aşa stăteau lucrurile când, într-o după-amiază am trecut pe la ea, s-o iau pentru a merge împreună la laboratorul lui van Manderpootz. Trebuia să prânzim împreună, toţi trei, la clubul universităţii, dar pe el l-am găsit ocupat cu supravegherea unui experiment în laboratorul cel mare, unde încerca să repare o greşeală făcută de personalul său. Aşa că eu şi Denise ne-am întors în laboratorul mic, mulţumiţi să fim singuri. În prezenţa ei nu-mi era nici foame; simplul fapt că vorbeam cu ea ţinea loc de mâncare.

- Voi fi o scriitoare bună, spunea ea ironic. Într-o bună zi voi fi renumită, Dick.

Acum toată lumea ştie că acea prezicere s-a adeverit, eu, eu am fost încă atunci de acord cu ea.

- Eşti drăguţ, Dick, a mai spus. Foarte drăguţ.

- Foarte?

- *Foarte*! Apoi privirea ochilor ei verzi s-a îndreptat spre măsuţa pe care se afla idealizatorul.

- Ce mai e şi asta? a întrebat. Vreo născocire trăznită a minţii unchiului Haskell?!

I-am explicat, puţin cam incoerent, cred, însă că nici un inginer obişnuit nu poate urmări divagaţiile concepţiilor lui van Manderpootz. Denise a înţeles totuşi esenţialul, dovadă strălucirea ochilor ei.

- Este fascinant! exclamă ea. Se ridică şi se îndreptă spre masă. Am de gând să-l încerc.

- Nu în absenţa profesorului, poate fi periculos.

Imediat mi-am dat seama că spusesem exact ce nu trebuia. Ochii ei verzi străluceau încă şi mai tare în timp ce îmi aruncă o privire capricioasă.

- Ba am să încerc, hotărî ea. Dick, vreau să văd bărbatul visurilor mele! Râse uşurel.

Eu am intrat în panică. Presupuneam că idealul ei era înalt, brunet şi puternic, şi nicidecum scund, cu păr de culoarea nisipului şi bucălat, aşa cum sunt eu.

- Nu! am spus hotărît. Nu te las!

Ea râse din nou. Cred că îmi ghicise spaima, pentru că spuse blând:

- Dick, nu fi prostuţ...

Se aşeză pe scaun, îşi fixă faţa în deschizătură şi ordonă:

- Dă-i drumul!

Nu puteam s-o refuz. Am făcut ce trebuia pentru ca oglinda să se rotească, apoi am pus în mişcare sistemul de tuburi şi m-am aşezat în spatele ei, cercetând cu privirea figura din oglinda care începuse a se forma vag.

Am tresărit. Părul era, bineînţeles, de culoarea nisipului, iar chipul avea oarecare asemănare cu trăsăturile mele. Poate că şi Denise remarcă asta, pentru că privi în sus, la mine, cu o uşoară stânjeneală şi, înroşindu-se, lucru neobişnuit pentru ea.

- Idealurile sunt monotone! spuse ea. Vreau o emoţie adevărată. Ştii ce am de gând să aflu? Vreau să văd oroarea perfectă, groaza. Asta am să fac. Am să vizualizez groaza ideală!

- Ba nu, n-ai s-o faci! am strigat speriat. E o idee teribil de periculoasă. Din camera cealaltă puteam să aud vocea lui van Manderpootz, strigându-mă.

- Aiurea, periculoasă! replică Denise. Eu sunt scriitoare, Dick. Pentru mine, aceasta reprezintă doar un material documentar. Este numai o experienţă pe care mi-o doresc.

Din nou van Manderpootz.

- Dixon! Dixon! Vino încoace!

Am spus grăbit:

- Ascultă, Denise. Mă întorc imediat. Nu încerca nimic până nu voi fi eu aici. Te rog!

M-am repezit în laborator. Van Manderpootz se afla în faţa unui grup de asistenţi, vizibil fascinaţi de marele bărbat.

- Hai, Dixon! se răsti el. Spune-le proştilor ăstora ce este o valvă Emmerich şi de ce nu poate opera liber în flux electronic. Arată-le că până şi un inginer ştie asta.

Un inginer oarecare *nu* ştie, dar *eu* ştiam. Nu că aş fi un inginer excepţional, dar ştiam pentru că, în urmă cu un an sau doi, lucrasem la turbinele de reflux, în statul Maine, unde a trebuit să folosim valve Emmerich ca protecţie împotriva scurgerilor de electricitate din imensele condensatoare de acolo.

Aşa că am început să explic, iar van Manderpootz nu înceta să mă întrerupă cu observaţiile sale sarcastice obişnuite făcute la adresa subalternilor. Până când am terminat, în cele din urmă, trecuse cred o jumătate de oră, dacă nu mai mult. Apoi mi-am amintit de Denise!

L-am lăsat pe van Manderpootz holbându-se, în timp ce eu m-am repezit înapoi şi am găsit-o pe fată cu faţa încă lipită de dispozitiv, cu mâinile crispate strângând marginile mesei atât de tare, încât încheieturile i se albiseră. Trăsăturile îi erau ascunse, dar era ceva nefiresc în poziţia ei.

- Denise! am ţipat. Te simţi bine? Denise!!!

Nu s-a mişcat. Mi-am strecurat capul în spaţiul care rămăsese liber între al ei şi oglindă, iar ceea ce am văzut m-a împietrit! Aţi văzut vreodată groaza teribilă, dementă, întipărită pe o faţă omenească? Asta am văzut eu pe faţa Denisei - oroarea de nesuportat, inexprimabilă, mai rău ca spaima de moarte. Ochii ei verzi erau atât de măriţi, încât se vedea albul dimprejur, buzele ei perfecte erau contorsionate, faţa ei - o mască a oroarei.

M-am găbit să răsucesc butonul, şi-n timp ce făceam asta, cu coada ochiului am văzut ceva din ceea ce vedea ea în oglindă. Erau lucruri oribile, înspăimântătoare, obscenităţi - n-am cuvinte pentru a descrie aşa ceva. *Nu există* astfel de cuvinte.

Denise rămăsese nemişcată. I-am ridicat faţa şi, când m-a văzut, a tresărit! S-a smucit de pe scaun, privindu-mă cu o

asemenea spaimă, încât m-am oprit.

- Denise! am strigat. Sunt eu, Dick. Uită-te, Denise!

Dar când am vrut să mă apropii de ea, a scos un strigăt răguşit, ochii i s-au întunecat, genunchii i-au cedat şi a leşinat. Indiferent ce văzuse, trebuie să fi întrecut limita, pentru că Denise nu era genul de om care să leşine din orice.

* * *

O săptămână mai târziu, stăteam faţă în faţă cu van Manderpootz, în micul său birou. Silueta cenuşie de metal a lui Isaak lipsea, iar masa pe care se aflase idealizatorul era goală.

- Da, spuse van Manderpootz. L-am demontat. Una din cele câteva greşeli ale lui van Manderpootz a fost să-l lase la îndemâna unei perechi de incompetenţi ca tine şi Denise. Se pare că totodeauna supraestimez inteligenţa celorlalţi. Cred că am tendinţa să-i judec după măsura creierului lui van Manderpootz.

N-am spus nimic. Eram într-o stare de depresie adâncă şi orice ar fi spus profesorul despre lipsa mea de inteligenţă, era pe deplin justificat.

- De acum încolo, concluzionă van Manderpootz, nu voi mai acorda nimănui creditul de inteligenţă, decât mie însumi şi, fără îndoială, va fi mult mai corect aşa.

Flutură mâna spre colţul gol al lui Isaak.

- Nici măcar capului lui Bacon. Am abandonat proiectul acela, pentru că, dacă stai să te gândeşti, ce nevoie are lumea de un creier mecanic, când îl are pe al lui van Manderpootz?

- Profesore, m-am repezit eu dintr-o dată, de ce nu mă lasă s-o văd pe Denise? Am fost la spital în fiecare zi şi m-au lăsat doar o dată, o singură dată, în camera ei, şi atunci ea a făcut pe loc o criză de isterie. De ce? Este ea...? am înghiţit în sec.

- Se reface foarte bine, Dixon.

- Atunci, nu pot s-o văd?

- Vezi tu, spuse van Manderpootz calm, lucrurile stau în felul următor: atunci când tu ai dat fuga în laborator, ai făcut greşeala să îţi lipeşti faţa de deschizătura dispozitivului. Ea a văzut chipul tău în mijlocul ororilor acelea, pe care şi le imaginase. Înţelegi? De atunci, faţa ta a rămas asociată în mintea ei, cu toate creaturile de groază din oglindă. Nu se poate

uita la tine fără să-şi amintească de ele.

- Bunule Dumnezeu! am strigat. Dar îi va trece, nu-i aşa? Va uita?

- Tânărul psihiatru care are grijă de ea - un tip inteligent, de altfel, care are idei asemănătoare cu ale mele - crede că va depăşi această stare în câteva luni. Dar, Dixon, eu, personal, nu cred că te va mai privi cu bunăvoinţă, deşi eu am văzut chipuri mult mai urâte decât al tău.

Am ignorat ultima frază.

- Doamne! am gemut. Ce încurcătură! M-am ridicat să plec şi atunci -atunci am aflat ce înseamnă inspiraţia.

- Ascultă! am zis, întorcându-mă. Ascultă, profesore! Nu ai putea să o aduci înapoi aici şi să o ajuţi să vadă *frumosul* ideal? Şi atunci eu aş... mi-aş substitui faţa acelei imagini!

Entuziasmul meu creştea.

- Nu se poate să nu reuşim! am strigat. În cel mai rău caz, va anula cealaltă amintire. Ar fi minunat!

- Da, dar, ca de obicei, puţin cam prea târziu, zise van Manderpootz.

- Târziu? De ce? Poţi să montezi idealizatorul din nou. Ai face măcar atât, nu-i aşa?

- Van Manderpootz, observă el, este generozitatea însăşi. Aş face-o cu mare plăcere, dar este totuşi cam târziu, Dixon. Vezi tu, ea s-a măritat, azi la amiază, cu tânărul psihiatru inteligent.

Ei bine, eu am întâlnire cu Tips Alva diseară şi am de gând să întârzii, atât cât o să am eu chef.

Şi apoi, n-am să fac nimic altceva, decât să mă uit la buzele ei toată seara.

[*Originally published in „Wonder Stories” Sep. 1935*]